

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра історичних дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВДП 10 «ІСТОРИЧНА БІОГРАФІСТИКА»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Освітньо-професійна програма «Історія», «Середня освіта» _____

Освітній ступінь _____ «Бакалавр» _____

спеціальність _____ 032 «Історія та археологія», _____

_____ 014.03 «Середня освіта. Історія» _____

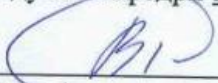
факультет _____ Історичний _____

Робоча програма з курсу «Історична біографістика»
(назва навчальної дисципліни)

спеціальності 014.03 Середня освіта. Історія, 032 Історія та археологія

Розробник: к.і.н., доцент кафедри історичних дисциплін Новікова С.В.
(вказати автора, його посаду, науковий ступень та вчене звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історичних дисциплін
Протокол № 1 від “27” серпня 2020 року

Завідувач кафедри історичних дисциплін

(підпис) (Романцов В.М.)
(прізвище та ініціали)

©МДУ, 2020 рік
©_Новікова С.В., 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>01 Освіта / Педагогіка</u> (шифр і назва)	Вибіркова	
Модулів – 2	ОПП: 014.03 Середня освіта. Історія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: реферат		Семестр:	
Загальна кількість годин: 150		7-й	7-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 СРС - 6	Освітній рівень: бакалавр	30 год.	12
		Практичні, семінарські	
		16 год.	8
		Лабораторні	
		- год.	-
		Самостійна робота	
		99 год.	128
Індивідуальні завдання: -			
Вид контролю: залік			

Співвідношення годин аудиторних занять та СРС для денної форми навчання:

Аудиторних занять – 33% від загальної кількості годин

СРС – 67% від загальної кількості годин

Індивідуальної роботи: 0%

Співвідношення годин аудиторних занять та СРС для заочної форми навчання:

Аудиторних занять – 13% від загальної кількості годин

СРС – 87% від загальної кількості годин

Індивідуальної роботи: 0%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: на основі найновіших здобутків історіографії сформувати у майбутніх фахівців-істориків знання про методологію біографічних досліджень, допомогти студентам через конкретні приклади побачити тотожність та розбіжності поглядів на історичну особу в історичній та будь-якій суміжній науці, краще зрозуміти вчинки тієї чи іншої історичної особи, її погляди, їх зв'язок з соціокультурною атмосферою певної доби.

Завдання: розглянути

- основні етапи розвитку історичної біографістики;
- сучасні тенденції біографічних досліджень;
- міждисциплінарні зв'язки історичної біографістики;
- методика організації вивчення історичної особи на уроці історії в школі;
- види джерел, які використовує історична біографістика, методи роботи з ними;
- місце біографічних досліджень у вітчизняній та зарубіжній історіографії;
- вплив герменевтики та психоаналізу на біографічні дослідження;
- методика ідентифікації історичної особи;
- роль допоміжних дисципліни у вивченні історичної особи.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Дисципліна «Історична біографістика» входить до блоку спеціальних історичних дисциплін, що формують професійні знання та вміння за фахом. Навчальна дисципліна забезпечує окремі теоретичні блоки курсів «Спеціальні історичні дисципліни», «Історія історичної науки», «Джерелознавство», «Філософія», «Історія України», «Історія Європи доби античності та середніх віків», «Історія Західної Європи та Північної Америки нового та новітнього часу».

Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Для вивчення навчальної дисципліни «Історична біографістика» необхідно мати теоретичні знання з курсів «Історія України», «Історія Європи доби античності та середніх віків», «Історія Західної Європи та Північної Америки нового та новітнього часу».

- Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- найважливіші письмові джерела з курсу;
- основні історіографічні та методологічні проблеми історичної біографістики;
- основні поняття та терміни, що використовуються у ході біографічних досліджень;
- доробок інших гуманітарних дисциплін з біографічної тематики;
- методика проведення біографічних досліджень.

вміти:

- аналізувати зміст історичних джерел і робити відповідні висновки;
- оцінювати факти історії окремих країн світу та ступінь впливу на хід подій окремих історичних осіб;
- використовувати головні методи біографічного дослідження при підготовці доповідей, виконанні реферативних або курсових робіт;

- простежувати логіку розвитку того чи іншого явища чи події;
- зіставляти різні історичні події та явища у часі та просторі;
- опрацьовувати сучасну наукову літературу з теми;
- аргументувати власну точку зору на дискусійні питання;
- чітко викладати історичний матеріал з використанням відповідної спеціальної лексики.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Історична біографістика, основні етапи розвитку.

Тема 1. Вступ до історичної біографістики. Мета і завдання курсу. Його структура. Історичні портрети в джерелах та історіографії. Міждисциплінарні зв'язки історичної біографістики. Різні визначення поняття "історична біографія". Класифікація історичної біографії за типом, видом, об'єктом дослідження.

Тема 2. Етапи розвитку біографічних досліджень. Зародження жанру історичної біографії в античну добу, найвизначніші біографії політичних та суспільних діячів античності. Особливості розвитку жанру біографії у добу середньовіччя та нового часу. Культ героїв у західноєвропейській історіографії XIX ст.

Тема 3. Сучасні тенденції біографічних досліджень. Джерелознавча та історіографічна база біографічних досліджень XX ст. Види джерел, які використовує історична біографістика, методи роботи з ними. Місце біографічних досліджень у вітчизняній та зарубіжній історіографії XX – початку XXI ст. Просопографія як галузь біографічно-історичного дослідження.

Змістовий модуль 2. Методики вивчення історичної особи.

Тема 4. Методика ідентифікації історичної особи. Аналіз прямої інформації про особу. Аналіз непрямой інформації про особу. Синтез інформації про особу. Допоміжні дисципліни у вивченні історичної особи.

Тема 5. Методика організації вивчення історичної особи на уроці історії в школі. Основні варіанти організації роботи учнів при вивченні історичної особи (алгоритмічний, біографічно-оцінний, порівняльний, оцінно-екстремальний, частково оцінний, прогнозний, дослідницький, накопичувальний, художньо-публіцистичний, схематичний, ігровий). Вимоги до структури уроку, присвяченого вивченню видатної особи.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Історична біографістика, основні етапи розвитку												
Тема 1. Вступ до історичної біографістики	17	2				15	22	2				20
Тема 2. Етапи розвитку біографічних досліджень	42	10	12			30	43	4	4			35
Тема 3. Сучасні тенденції біографічних досліджень	32	8	4			20	39	2	2			35
Разом за змістовим модулем 1	91	20	16			65	104	8	6			90
Змістовий модуль 2. Методики вивчення історичної особи												
Тема 4. Методики ідентифікації історичної особи	19	4				15	20	2				18
Тема 5. Методика організації вивчення історичної особи на уроці історії в школі	39	6	4			29	24	2	2			20
Разом за змістовим модулем 2	58	10	12			44	44	4	2			38
Усього годин	150	30	20			99	150	12	8			128

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Становлення жанру історичної біографії	4	2
2	Біографії доби середньовіччя та Відродження	6	2
3	Біографічний жанр в історіографії XIX – початку XXI ст.	6	2
4	Методика вивчення історичної особи на шкільному уроці історії	4	2
	Усього годин	20	8

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Історична біографістика в системі спеціальних історичних дисциплін	10	6
2	Біографічні дослідження у сучасній західній історіографії	12	14
3	Біографічні дослідження в історіографії країн Центральної та Південно-Східної Європи	12	16
4	Біографічні дослідження в історіографії країн Латинської Америки та Сходу	12	14
5.	Біографії політичних та суспільних діячів на шкільних уроках історії	12	20
	Разом	99	128

9. Індивідуальні завдання

Теми:

1. Біографістика XIX – XX ст.: видатні історики про видатних політиків.
2. Американські президенти XX ст. у вітчизняній та зарубіжній історіографії.
3. Королівська родина Великої Британії в історіографії.
4. Найвидатніші британські політичні діячі XX ст. у зарубіжній історіографії.
5. Постать Ш. де Голля у зарубіжній та вітчизняній історіографії.
6. Постать Ф. Рузвельта у зарубіжній та вітчизняній історіографії.
7. Президенти Франції другої половини XX ст. в історіографії.
8. Постать У. Черчилля у зарубіжній та вітчизняній історіографії.
9. Британські прем'єр-міністри XX ст. в історіографії.
10. Політики та суспільні діячі країн Азії у зарубіжній та вітчизняній історіографії.
11. Канцлери Німеччини XX ст. в історіографії.
12. Диктатори XX ст. у зарубіжній та вітчизняній історіографії.
13. Політики доби Другої світової війни у зарубіжній та вітчизняній історіографії.
14. Лідери слов'янських країн Центрально-Східної Європи в історіографії.
15. Західноєвропейські політичні діячі першої половини XX ст. в історіографії.
16. Російські політичні та суспільні діячі XX ст. в історіографії.
17. Відомі жінки-політики у сучасній історіографії.
18. Місце історичної особи у сучасних шкільних підручниках з історії.

10. Методи навчання: лекції (вхідна, узагальнююча, тематичні, проблемні, оглядові), робота в Інтернет, складання бібліографії досліджуваної проблеми, реферування, підготовка доповідей, конспектування, виконання індивідуального завдання.

11. Методи контролю: співбесіда; модульна контрольна робота; захист індивідуального науково-дослідного завдання.

Питання до заліку

1. Історична біографія та її місце в системі історичних дисциплін.
2. Етапи розвитку вітчизняної біографістики.
3. Біографічні дослідження у вітчизняній історіографії.
4. Історичні портрети зарубіжних політичних діячів у роботах вітчизняних істориків.
5. Біографічний жанр в історії Стародавнього Сходу та античної доби.
6. Біографії середньовіччя.
7. Біографії епохи Відродження та XVII – XVIII ст.: постаті, джерельна основа, особливості написання.
8. Біографічні дослідження в англійській історіографії XIX – XX ст.
9. Біографічні дослідження у французькій історіографії XIX – XX ст.
10. Біографічні дослідження у німецькій історіографії XIX – XX ст.
11. Біографічні дослідження в американській історіографії XX ст.
12. Міждисциплінарні зв'язки історичної біографістики.
13. Спеціальні історичні дисципліни в історичній біографістиці.
14. Джерельна база біографічних досліджень.
15. Основні тенденції розвитку біографічних досліджень у західноєвропейській історії.
16. Історичні портрети політичних діячів Західної Європи доби середньовіччя, нового та новітнього часу.
17. Роль та місце історичної особи на уроці історії.
18. Варіанти організації роботи учнів по вивченню історичної особистості (фрагменти уроків).
19. Методи вивчення історичної особистості на уроках історії.
20. Просопографія та її роль у біографічних дослідженнях.
21. Персональна історія та її місце у вивченні історичної особи.
22. Методи сучасних біографічних досліджень.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота					Сума
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2		
T1	T2	T3	T4	T5	100
20	20	20	20	20	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Історична біографістика: методичні рекомендації до семінарських занять та самостійної роботи для здобувачів вищої освіти спеціальностей 032 Історія та археологія, 014.03 Середня освіта. Історія / Укл.: Новікова С.В. – Маріуполь, 2019. – 45 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Александров П.Е. Историческая биография как историографическая проблема: к изучению вопроса // Ученые записки РГСУ. – 2008. - № 4.
2. Зашкільняк Л. Методологія історії: від давнини до сучасності. – Львів, 1999.
3. Історія науки і біографістика: Електронне наукове фахове видання - міжвідомчий тематичний збірник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://inb.dnsgb.com.ua/>
4. Красноперова В.И. Историческая наука и исторический портрет. – Пермь, 1996.
5. Лаптева М.П. Теория и методология истории. – Пермь, 2006.
6. Петрова М. С. Просопография как специальная историческая дисциплина (на примере авторов поздней античности Макробия Феодосия и Марциана Капеллы) / М. С. Петрова. – СПб. : Алетейя, 2004. – 254 с.
7. Ревель Ж. Биография как историографическая проблема. – М., 2002.
8. Репина Л.Л. Личность и общество или история в биографиях. – М., 2005.

9. Священко З.В. Зародження історичної біографістики за доби античності та Відродження [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/603/1/Zarodzhennya_biografistyky.pdf
10. Українська біографістика = Biographistica Ukrainica: зб. наук. праць / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського, Ін-т біографічних досліджень; редкол.: В.І.Попик (відпов. ред.) та інш. – К., 2008. – Вип. 4. – 554 с. [Електронний ресурс].-Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&Z21ID=&Image_file_name=PDF%2Fubi_2008_4.pdf&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1
11. Чишко В.С. Біографістика як галузь історичної науки: історіографія та методологія. – К., 1997.

Додаткова

1. Ананьич Б.В., Ганелин Р.Ш. Николай II // ВИ. – 1993. - № 2.
2. Ананьич Б.В., Ганелин Р.Ш. С.Ю. Витте // ВИ. – 1990. - № 8.
3. Анисимов В. Миклош Хорти –контр-адмирал венгерской истории // Зеркало недели. – 2004. – 29 мая.
4. Арзаканян М.Ц. Шарль де Голль // ВИ. – 1991. - № 2-3.
5. Базів В. Президент Ф. Делано Рузвельт // Політика і культура. – 2002. - № 39,40.
6. Белоусов Л.С. Бенито Муссолини: политический портрет // НиНи. – 1991. - № 4.
7. Борисов Ю. Генерал, политик, дипломат. (Внешнеполит. наследие Ш. де Голля) // Междунар. жизнь. – 1990. - № 12.
8. Вайну Х. Многоликий Маннергейм // НиНи. – 1997. - № 5.
9. Васютинский В.Ф. Франсуа Миттеран // ВИ. – 1993. - № 1.
10. Виземан Ф. Гитлер глазами его адъютанта // НиНи. – 1998. - № 5; 1999. - № 1.
11. Виноградов К.Б., Шарыгина Е.Б. У.Черчилль: Молодые годы // НиНи. – 2000. - № 6.
12. Й. Геббельс: портрет на фоне дневника // Нов. мир. – 1992. - № 2,4.
13. Геббельс Й. Из дневников // НиНи. – 1992. - № 5.
14. Гинцберг Л.И. Франц фон Паппен // НиНи. – 1998. - № 6.
15. Гинцберг Л.И. Последний Кайзер: Вильгельм II Гогенцоллерн // ВИ. – 2005. - № 6.
16. Горбачев М. Личность и история // ОНС. – 1991. - № 5; 1992. - № 3.
17. Гиренко Ю.С. Иосип Броз Тито. Политическая биография // НиНи. – 1990. - № 2,3.
18. Городня Н. Диктатор чи геній? Політичний портрет колишнього президента Югославії Слободана Мілошевіча // Людина і політика. – 2000. - № 6.
19. Докучаева О.Н. Ева Перон. Жизнь и общественно-политическая деятельность // ВМУ. Серия 8. История. – 2000. - № 4.
20. Желицкий Б.Й. Регент Венгрии Миклош Хорти // НиНи. – 1996. - № 2.
21. Заболоцкий А. Уинстон Черчилль в тылу врага. Как начиналась политическая карьера будущего премьер-министра // Подробности. – 2004. – 27 мая.
22. Золотарев В.А. Непримиимые союзники. Размышления о книге "Сталин и Черчилль" // НиНи. – 2005. - № 2.
23. Зомбарт Н. Вильгельм II. Козел отпущения и повелитель центра // НиНи. – 1998. - № 6.
24. Коломийцев В.Ф. Ф.Миттеран: политик и человек // НиНи. – 1999. - № 1.
25. Кондрашов С. Р. Рейган: в истории и в быту // Нов. время. – 2004. - № 25.
26. Лозовицький О. Ж. Ширак: повторне випробування владою // Людина і політика. – 2002. - № 4.

27. Малевич О.М. Томаш Гарриг Масарик // ВИ. – 2004. - № 11.
28. Матвеев Г. Пилсудский. М.: Молодая гвардия, 2008.
29. Машкін О. Швед за походженням, фінн за народженням, росіянин серцем: К. – Г. Маннергейм на тлі епохи // Історія в школі. – 2004. - № 9.
30. Медведев Д. Л. Черчилль: Частная жизнь. – М., 2008.
31. Медведев Д. Л. Эффективный Черчилль : Методы, которые использовал самый известный премьер в мировой истории. - М., 2011.
32. Мерриал Ч.Э. Четыре американских партийных лидера // ВМУ. Серия 18. Социол. и политол. – 2003. - № 2,3.
33. Мясников В.С. Мао Цзедун // ВИ. – 1990. - № 1.
34. Надеждин. Н.Я. Франклин Делано Рузвельт: «Америка обновленная»: Биографические рассказы. - М., 2011.
35. Новиков Г.Н. Шарль де Голль, голлисты и голлизм // НиНи. – 1990. - № 3.
36. Остапенко Г.С. Наследники королевы Виктории и первые британские монархи XX в. // НиНи. – 1999. - № 6.
37. Пеге И. Вацлав Гавел: диссидент у власти // День. – 2003. – 13 февраля.
38. Підлуцький О. Томаш-Гаріг Масарик: «Нова людина» у «новій Європі» // Дзеркало тижня. – 2001. - № 37.
39. Пожарская С.П. Франсиско Франко // ВИ. – 2005. - № 1.
40. Роголина Н.Л. Бухарин. Его друзья и враги // Отеч. история – 1994. - № 3.
41. Романов В.В. Полковник Эдвард Хауз // ВИ. – 2005. - № 7.
42. Роуз Н. Черчилль : Бурная жизнь / Пер. Е. Ф. Левиной. - М., 2004.
43. Сенин А.С. А.И. Гучков // ВИ. – 1993. - № 7.
44. Сиянова С.В. Взаимоотношения Гитлера и Муссолини. 1922 – 1939 // ВИ. – 2005. -№ 6.
45. Смирнов В.П. Человек бурь (Ш. де Голль) // ВМУ. Сер. 8. Ист. – 2000. - № 6.
46. Соловьев Э.Ю. Биографический анализ как вид историко-философского исследования // ВФ. – 1981. - № 7, 9.
47. Сулея В. Юзеф Пилсудский/ Пер. с польского. - М., 2009.
48. Суховеров В.В. Генерал де Голль и Бразавильская конференция 1944 г. // ВМУ. Сер.8. Ист. – 2000. - № 6.
49. Тененбаум Б. Великий Черчилль. - М., 2011.
50. Уткин А. Неизвестный Черчилль : «Я легко довольствуюсь самым лучшим». - М., 2011.
51. Хессе Х. Принцип Черчилля. - М., 2010.
52. Хорс В. С.Ю. Витте: судьба реформатора // МЭиМО. – 1998. - № 10.
53. Цфасман А.В. Рейхсканцлер Германии Бернхард фон Бюлов // НиНи. – 1996. - № 3.
54. Шацилло В.К. Президент Вильсон: от посредничества к войне // НиНи. – 1993. - № 6.
55. Штарський М. Юзеф Пилсудський: Факти і міфи // УІЖ. – 1992. - № 4,5.
56. Яковлев. Н.Н. Франклин Д. Рузвельт - человек и политик. - М., 2003.

15. Інформаційні ресурси

1. Личности. – Режим доступа: <http://persons-info.com>
2. Исторический факультет МГУ. – Режим доступа: <http://www.hist.msu.ru>
3. Библиотека истории. – Режим доступа: <http://history-library.com>
4. Мегаэнциклопедия Кирилла и Мефодия. – Режим доступа: <http://www.megabook.ru>